

Ympäristöministeriö
erityisasiantuntija Karin Cederlöf
hallitussihteeri Outi Kumpuvaara
kirjaamo@ym.fi

Lausunto annettu lausuntopalvelu.fi:n kautta

Asia: Tehy ry:n lausunto luonnoksesta uudeksi ilmastolaiksi
Lausuntopyynnön diaarinumero VN/14302/2019

Tehy haluaa saattaa näkemyksensä lakia valmisteleville virkamiehille tiedoksi.

Ilmastolain ohjausvaikutusta tarvitaan, jotta Suomi tosiasiallisesti saavuttaa hiilineutraaliuus tavoitteen vuonna 2035. Laki edellyttää hallinnonaloittain ja kaikilla päätöksenteon tasoilla tehtäviä ilmastomuutoksen hillintä- ja sopeutumissuunnitelmia, joita on laadittava etupainotteisesti. Ilmastovaikutusten ennakoarviointi tulee kytkeä kiinteäksi osaksi kaikkea päätöksentekoa. Ennakointi on aina arviota tulevasta, joten suunnitelmien ajantasaisuus tulee tarkastaa säännöllisin väliajoin.

Valtiolla, kunnilla ja maakunnilla on merkittävä rooli ilmastoystävällisten yhteiskunnan rakentajina ja suunnannäyttäjinä. Lakiperustainen ilmastotekojen edistämiselvelite velvoittaa viranomaiset ilmastotekoihin. Uuden lakisääteisen tehtävän hoitamiseen on varattava aikaa ja resursseja. Ilmastotyö on kytkettävä eri hallinnon tasoilla vahvasti osaksi strategiaa talous- ja toimintasuunnitelmia. Suunnitelmien on oltava pitkäjänteisiä ja kestävä yli hallituskausien. Suurten toimijoiden tulee kiinnittää erityistä huomiota omiin hankinta- ja tuotantoketjuihinsa merkittävien päästölähteiden tunnistamiseksi.

Suomessa on merkittävää teknologista ja innovatiivista osaamista, sekä laadukas koulutusjärjestelmä, jolla tuotetaan avainteknologiaa ja asiantuntemusta moniulotteisen globaalin haasteen ratkaisemiseksi. Suomen osaaminen tulee valjastaa globaaliksi vientituotteeksi, jolla on kysyntää niin yritys- ja elinkeinopuolella, kuin kehitysyhteistyökumppanuushankkeissakin.

Pääsääntöisesti ilmastomuutoksen hillintää tavoittelevat toimet edistävät välillisesti myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteita. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus on tärkeä osa kokonaisuutta. Ihmisille ei saa ilmastovaatimuksilla aiheuttaa kohtuuttomia taloudellisia tai sosiaalisia loukkuja. Kompensaatio- ja tukijärjestelmiä tulee kehittää ympäristöystävällisten tekojen ja valintojen mahdollistamiseksi. Raha ja sen säästäminen on tutkitusti monelle vahva motivaattori ilmastotekojen taustalla.

Ilmastolaissa on ilahduttava osallistamisen ja yhdessä tekemisen henki. Osallistumisoikeuksia ja heikommassa asemassa olevien vaikutusmahdollisuuksia vahvistetaan järjestelmällisesti. Sukupolvivastuu ja Saamelaisten aseman parantaminen on vahvasti läsnä. Tämän päivän päätökset ovat tulevien sukupolvien tulevaisuutta.

Nyt tehtävillä päätöksillä on suoria vaikutuksia ympäristöterveyteen ja sitä kautta luonnon monimuotoisuuteen ja eri eliöiden elinmahdollisuuksiin. Ilmaston lämpeneminen ja sään ääri-ilmiöt näkyvät yhä enenevässä määrin myös Suomessa.

Uudenlaisen ilmiön äärellä toimiminen asettaa mm. sote-sektorille uudenlaisia osaamistarpeita, jotka tulee huomioida osana koulutusta ja työelämää. Mahdollisen ilmastopakolaisuuden mukanaan tuomiin haasteisiin on varauduttava ennalta, varmistettava huoltovarmuuden toimiminen ja tarjottava lisäkoulutusta uudenlaisten asiakysymysten parissa toimimiseen.

Kaikkien ilmastotoimien on perustuttava tutkittuun tietoon ja näyttöön, jotta niiden oikeutus on perusteltavissa. Aihe on vahvan tunnelatautunut, jonka lähestyminen vaatii määrätietoista ja faktapohjaista selkeää viestintää hyväksynnän saavuttamiseksi. Konsensuspohjaisella päätöksenteolla asioita saadaan tosiasiallisesti edistettyä pitkäjänteisesti. Ilmastokysymyksiä olisi kannattavaa tarkastella kolmikantaisesti työmarkkinajärjestöjen kanssa vuoropuhelussa. Kolmikantaisella toimintamallilla on todistetusti saatu edistettyä yhteiskunnallisia asioita pitkäjänteisesti yhteistoiminnassa eteenpäin.

Suomen ilmastopaneeli on riippumaton asiantuntijaelin, jossa tulisi olla edustus kaikilta eri tieteenaloilta. Tehy korostaa, että tässä paneelissa tulee olla edustus myös preventiivisen hoitotieteen ja terveystieteiden parista. Nämä tieteenalat ovat asiantuntijoita väestön terveyteen liittyvissä kysymyksissä ja tarkastelevat ilmiötä holistisena kokonaisuutena. Myös sosiaalitieteiden asiantuntijuus yhteiskunnallisista muutoksista ja muutosten vaikutuksista ihmisten arkitodellisuuteen tulee olla kiinteä osa tämän paneelin työskentelyä.

Helsinki 6.9.2021

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätietoja: terveystieteiden asiantuntija Anne Lindgren p. 0954227207, anne.lindgren@tehy.fi